

Sygn. akt IV Ca 504/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 października 2013 r.

Sąd Okręgowy w Słupsku IV Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący SSO Mariola Watemborska

Sędziowie SO: Jolanta Deniziuk, Andrzej Jastrzębski (spr.)

Protokolant: sekr. sąd. Barbara Foltyn

po rozpoznaniu w dniu 11 października 2013 r. w Słupsku

na rozprawie

sprawy z powództwa J. J.

przeciwko Skarbowi Państwa: Sądowi Okręgowemu w Słupsku, Sądowi Rejonowemu w Gdyni, Sądowi Rejonowemu Gdańsk-Południe w Gdańsku, Sądowi Rejonowemu Gdańsk-Północ w Gdańsku, Sądowi Okręgowemu w Gdańsku, Sądowi Apelacyjnemu w Gdańsku, Sądowi Rejonowemu w Kartuzach, Sądowi Rejonowemu w Człuchowie, Sądowi Rejonowemu dla Warszawy - Śródmieścia w Warszawie, Sądowi Okręgowemu w Warszawie, Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie

o zapłatę

na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Rejonowego w Słupsku z dnia 2 sierpnia 2013r., sygn. akt IX C 88/11

1. oddala apelację,
2. zasądza od powoda J. J. na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 1800 (jeden tysiąc osiemset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym,
3. przyznaje od Skarbu Państwa Sądu Rejonowego w Słupsku adwokatowi A. L. kwotę 1800 (jeden tysiąc osiemset) złotych wraz z należnym podatkiem od towarów i usług tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt IV Ca 504/13

UZASADNIENIE

Powód J. J. domagał się zasądzenia od Skarbu Państwa: Sądu Rejonowego Gdańsk – Południe w Gdańsku, Sądu Rejonowego Gdańsk – Północ w Gdańsku, Sądu Okręgowego w Gdańsku, Sądu Apelacyjnego w Gdańsku, Sądu Rejonowego w Kartuzach, Sądu Rejonowego w Gdyni, Sądu Rejonowego w Człuchowie, Sądu Okręgowego w Słupsku, Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie, Sądu Okręgowego w Warszawie i Sądu Apelacyjnego w Warszawie kwoty 60000 złotych tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wraz z należnościami ubocznymi.

Pozwani Skarb Państwa: Sąd Rejonowy Gdańsk – Południe w Gdańsku, Sąd Rejonowy Gdańsk – Północ w Gdańsku, Sąd Okręgowy w Gdańsku, Sąd Apelacyjny w Gdańsku, Sąd Rejonowy w Kartuzach, Sąd Rejonowy w Gdyni, Sąd Rejonowy w Człuchowie, Sąd Okręgowy w Słupsku, Sąd Rejonowy dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie, Sąd Okręgowy w Warszawie i Sąd Apelacyjny w Warszawie wnosili o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania.

Wyrokiem z dnia 2 sierpnia 2013 roku Sąd Rejonowy w Słupsku oddalił powództwo (punkt 1 sentencji) i postanowił nie obciążać powoda kosztami postępowania sądowego (punkt 2 sentencji). Nadto nakazał wypłacić ze środków Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Słupsku adwokatowi A. L. kwotę 4120,50 zł brutto, adwokatowi A. Z. kwotę 184,50 zł brutto i adwokatowi K. P. kwotę 123 zł brutto tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (punkt 3 sentencji).

Powyższe orzeczenie zostało oparte na następujących ustaleniach.

Przed Sądami różnych instancji toczyły się z udziałem J. J. liczne postępowania sądowe, w których zapadały orzeczenia dotyczące tzw. okoliczności wypadkowych, takich jak: niezwalnianie strony od kosztów sądowych, nieustanawianie pełnomocnika z urzędu, niedoprowadzanie na rozprawy z aresztu śledczego, czy zakładu karnego, w których to postępowaniach nie stwierdzono, w żadnym z przypadków przewlekłości postępowania bądź działania bez uzasadnienia lub podstawy prawnej. Orzeczenia podejmowane były przez SR Gdańsk – Południe w Gdańsku w sprawach I Co 588/06, I Co 10/09, Sąd Okręgowy w Gdańsku w sprawach III Cz 846/09, III S 98/09, III S 100/09, III S 108/09, III S 112/09, III S 121/09, III Cz 1165/09, III S 110/09, III S 85/09, III S 105/09, III Cz 1025/09, dotyczących skarg i orzeczeń Sądu Rejonowego Gdańsk - Północ w Gdańsku, Sądu Rejonowego Gdańsk – Południe w Gdańsku, Sądu Rejonowego w Gdyni, Sądu Rejonowego w Kartuzach, a także Sądu Apelacyjnego w Gdańsku w sprawach I ACa 806/08, I Acz 327/08, Sąd Okręgowy w Warszawie w sprawach V Cz 2437/09, V Cz 2438/09, V Cz 2443/09, V Cz 2444/09, V Cz 2445/09, V Cz 2449/09, V S 108/09, odnoszące się do orzeczeń Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie, Sąd Okręgowy w Słupsku IV S 11/09 odnoszące się do orzeczeń Sądu Rejonowego w Człuchowie i Sąd Apelacyjny w Warszawie w sprawie I ACz 1500/09 odnoszące się do orzeczeń Sądu Okręgowego w Warszawie.

J. J. od lat odbywał wieloletnią karę pozbawienia wolności przebywając w różnych zakładach karnych, skąd inicjował wielokrotne postępowania sądowe. Otrzymując korespondencję z Sądu reagował impulsywnie, nadpobudliwie, czasem w sposób uciążliwy także dla współwięźniów, które to zachowania nie miały uzasadnienia w działaniach osób i podmiotów trzecich. Reakcją na otrzymywane dokumenty sądowe zawsze było niemal natychmiastowe przygotowywanie kolejnych stanowisk. Skutkiem permanentnej inicjacji procesów i postępowań wypadkowych przez J. J. było zdenerwowanie, wzburzenie, a w konsekwencji stres i niejednokrotnie towarzyszące mu dolegliwości zdrowotne przede wszystkim żołądkowe.

Bezspornym jest, iż wszystkie dotychczasowe orzeczenia Sądów wydawane w sprawach z udziałem J. J., podejmowane były w granicach prawa i zgodnie z treścią przepisów kodeksu cywilnego, kodeksu postępowania cywilnego oraz ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Oceniając ustalony w sprawie stan faktyczny Sąd I instancji odwołał się do treści art. 417² k.c. przewidującego odpowiedzialność Skarbu Państwa za szkody na osobie spowodowane zgodnym z prawem wykonywaniem władzy publicznej przez organy państwowe. Stwierdził przy tym, że wymienione w przywołanym przepisie przesłanki nie zaistniały w realiach rozpoznawanej sprawy.

Podkreślił, że zebrany w sprawie materiał dowodowy w postaci zeznań świadków, dokumentów zebranych w aktach sądowych i ich kserokopii jednoznacznie wskazuje, iż powód otrzymując w trakcie osadzenia orzeczenia sądowe reagował impulsywnie i w dodatku bez woli zrozumienia uzasadnień do niego kierowanych, co przy braku pogłębionej refleksji skutkowało jego kolejnymi, nie mającymi podstawy prawnej, czynnościami i stanowiskami procesowymi. Przesłuchani świadkowie zachowanie J. J. określali, jako nadpobudliwe, kłótlive i pretensjonalne. Podkreślali

że nawet współwięźniowie jego reakcje na otrzymywane pisma sądowe odbierali, jako natarczywe i uciążliwe. Świadkowie R. P., M. K. oraz M. E. podnosili, iż wielokrotnie byli i nadal są wzywani przez pozwanego w charakterze świadków w różnych inicjowanych przez niego procesach pomimo, iż ich zeznania są niezmiennie, a kolejne wezwania traktowane jest przez nich, jako wielce uciążliwe.

Sąd Rejonowy podniósł, że zebrany materiał dowodowy w postaci historii choroby i częściowo zeznań świadków, a także i zasady doświadczenia życiowego pozwalają na stwierdzenie, iż rzeczywiście procesy sądowe, których jedną ze stron był J. J. mogły i wywoływały u powoda negatywne przeżycia i ambiwalentne odczucia psychiczne, które skutkować mogły odczuciem stresu przekładającego się na stan zdrowia fizycznego i psychicznego powoda. Stwierdził, że okoliczności te nie mogą być jednak uznane za skutek czynności procesowych, do których podjęcia zobligowane były pozwane Sądy. Skutek ów należy traktować wyłącznie, jako normalne następstwa zwykle towarzyszące każdej sprawie przed urzędami, sądami, czy innymi instytucjami państwowymi.

Sąd I instancji podkreślił, że o wytaczaniu powództw J. J. decydował samodzielnie i z całkowitą możliwością przewidzenia konsekwencji swojego działania. Nie może to uzasadniać przerzucania na Skarb Państwa odpowiedzialności za wszelkie ujemne następstwa zdrowotne powoda, związane z wszczynaniem, przebiegiem i ostatecznymi rozstrzygnięciami w przedmiotowych sprawach, podejmowanymi przez Sądy bez żadnych uchybień i na podstawie obowiązujących przepisów.

Sąd Rejonowy uznał, że fakt procesów sądowych inicjowanych przez powoda bezspornie mógł wywoływać u niego stres przekładający się na dolegliwości żołądkowe, neurologiczne, czy też psychiczne. Taka reakcja jest zwykle naturalna. Stąd też w jego ocenie nie było podstaw do uwzględnienia wniosków dowodowych powoda, zwłaszcza w odniesieniu do dowodów z zakresu psychiatrii, interny i neurologii. Bez względu na ustalenia poczynione przez biegłych w żadnej mierze nie pozwoliłyby one na wykazanie związku przyczynowego pomiędzy wyłącznym (aczkolwiek zgodnym z prawem) działaniem Sądów, a stanem zdrowia pozwanego – jedyne go inicjatora tych postępowań - a w konsekwencji jedynej osoby kreującej obiektywne i uzasadnione działania organów państwowych. Żadna z decyzji Sądu nie była przecież wynikiem obiektywnych okoliczności podlegających ocenie prawnej lecz wynikała z koniecznego odniesienia do wyłącznych i konsekwentnie podejmowanych czynności procesowych przez J. J..

O kosztach postępowania Sąd I instancji orzekł na mocy art. 102 k.p.c., mając na względzie aktualnie trudną sytuację materialną powoda, który nadal odbywa wieloletnią karę pozbawienia wolności.

Wobec zwolnienia powoda od kosztów sądowych i ustanowienia dla niego radcy prawnego z urzędu, na mocy § 6 ust. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, zasądzono na rzecz pełnomocników procesowych wynagrodzenie, proporcjonalnie do czynności podejmowanych w sprawie.

Powód zaskarżył powyższy wyrok apelacją, domagając się jego zmiany poprzez uwzględnienie powództwa, ewentualnie jego uchylenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji. Skarżonemu orzeczeniu zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, polegający na błędnym przyjęciu, że powód nie wykazał przesłanek odpowiedzialności Skarbu Państwa; naruszenie art. 417² k.c. w zw. z art. 322 k.p.c., poprzez nierozważenie wszystkich okoliczności sprawy; naruszenie art. 233 § 1 k.p.c., poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i pominięcie dowodów z przesłuchania powoda, zeznań świadka K. A. oraz opinii biegłego z zakresu interny, neurologii i psychiatrii.

Pozwany Skarb Państwa – Sąd Apelacyjny w Gdańsku w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie.

Pozwany Skarb Państwa – Sąd Rejonowy Gdańsk-Północ w Gdańsku w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie i obciążenie powoda kosztami postępowania apelacyjnego.

Pozwany Skarb Państwa – Sąd Okręgowy w Warszawie w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od powoda na swoją rzecz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Pozwany Skarb Państwa – Sąd Okręgowy w Gdańsku w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna.

Na wstępie zauważyć należy, że Sąd Rejonowy, orzekając w niniejszej sprawie, dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych, prawidłowo oceniając przy tym zgromadzony w sprawie materiał dowodowy. Z treści zebranego w sprawie materiału dowodowego Sąd I instancji wyprowadził właściwe ustalenia i wnioski, w oparciu o które prawidłowo zastosował normy prawa materialnego, zaś sposób procedowania w sprawie odpowiadał wymogom określonym w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego, tym samym sąd II instancji w całej rozciągłości przyjmuje ustalenia i wnioski sądu I instancji jako własne (art. 328 § 2 kpc w związku z art. 328 i art. 328 i art. 391 § 1 zd. 1 kpc.)

Artykuł 417² k.c. przewiduje naprawienie szkody, która jest następstwem wykonywania władzy publicznej w sposób legalny, zgodny z prawem, której nie można przypisać cechy bezprawności (tzw. szkody legalne), lecz w określonej sytuacji nie byłoby ani słuszne, ani zasadne, by skutki wyrządzenia szkody obciążały wyłącznie poszkodowanego. Jest to zatem odpowiedzialność na zasadzie słuszności. Celem omawianej regulacji prawnej, która wykracza poza minimalny standard ochrony jednostki, określony przez art. 77 ust. 1 Konstytucji RP, jest zapewnienie poszkodowanym kompensaty szczególnie dotkliwych uszczerbków spowodowanych władczą działalnością jednostek państwa, jeżeli przemawiają za tym normy etyczne, a wobec zgodnego z prawem zachowania sprawcy usunięcie tych następstw nie jest możliwe na podstawie przepisów ogólnych. Przesłankami odpowiedzialności na podstawie art. 417² k.c. jest: wykonywanie zgodnie z prawem władzy publicznej, powstanie szkody na osobie, adekwatny związek przyczynowy między aktem władzy publicznej a szkodą i wreszcie zasadność przyznania odszkodowania w świetle zasad słuszności.

Odnosząc się do przesłanki odpowiedzialności z art. 417² k.c. jaka jest istnienie adekwatnego związku przyczynowego, (a wyjątkowo, mając na uwadze humanitarne względy te same normy istnienie niekwalifikowanego powiązania kauzalnego, przy czym owo powiązanie kauzalne winno stanowić relację: w danych okolicznościach określone działanie (zaniechanie) było jedyną przyczyną skutku w postaci szkody na osobie) wskazać należy brak wykazania przez powoda istnienia adekwatnego związku przyczynowego, pomiędzy rozstrzygnięciami sądu a hipotetyczną szkodą poniesioną przez J. J.. Powód w żaden sposób nie wykazał związku poszczególnych, jednostkowych rozstrzygnięć sądowych na jego stan zdrowia, ograniczając się do niemalże hurtowego przywołania w pozwie rozstrzygnięć różnych sądów, o różnorodnej materii prawnej, nie przywołując żadnych okoliczności wiążących poszczególne rozstrzygnięcia sądowe z poniesioną szkodą. Okoliczności tych w żaden sposób nie wykazały dowodowy przeprowadzone przez sąd z zeznań zawnioskowanych świadków - współwięźniów, którzy scharakteryzowali zachowania powoda jako odbiegające od zachowania innych skazanych, ale w żaden sposób nie wiązały tego jedynie z rozstrzygnięciami sądowymi na które powód powołuje się w niniejszej sprawie. W ocenie sądu II instancji zaniechanie przez sąd I instancji w uzasadnieniu orzeczenia analizy zeznań świadka K. A. w żaden sposób nie wpłynęło na poprawność rozstrzygnięcia. Zeznania bowiem tego świadka, tak jak i zeznania świadków R. P., M. K. oraz M. E. w żaden sposób nie wskazują na istnienie adekwatnego związku przyczynowego między rozstrzygnięciami sądu a hipotetyczną szkodą poniesioną przez powoda J. J.. Jeśli zatem brak jest wykazania związku przyczynowego w rozumieniu art. 417² k.c., to brak jest podzielenia zarzutów apelacji o niezasadnym ograniczeniu postępowania dowodowego w zakresie dopuszczenia dowodu z opinii biegłych lekarzy na okoliczność określenia stanu zdrowia powoda. Bowiem dopiero po spełnieniu przesłanki istnienia związku przyczynowego zasadny mogło pozostawać zasięgnięcie opinii biegłych co do zaistnienia i rozmiaru szkody.

Wskazać również należy, że zasadność przyznania odszkodowania winna być również badana, zgodnie z art. 417² k.c. w świetle zasad słuszności. Orzecznictwo przyjęło, że dla oceny, czy zasada słuszności uzasadnia w konkretnej sprawie przyznanie stosownego odszkodowania, nie bez znaczenia jest również zachowanie się samego poszkodowanego. Uznano, że nie może spotkać się z aprobatą społeczną zasądzenie odszkodowania dla poszkodowanego spowodowanego jego własnym zachowaniem się w istotny sposób, naruszający zasady współżycia społecznego (por. uchwała SN z dnia 15 lutego 1971 r., III CZP 33/70, OSNCP 1971, nr 4, poz. 59). W tym kontekście wskazać należy, że powód J. J. w sposób odbiegający od standardów gwarantujących mu prawo do sądu opisane Konstytucji RP i Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, inicjuje setki postępowań sądowych, kierując wnioski pozwy i skargi (w zdecydowanej większości jego pisma procesowe obarczone są brakami formalnymi) do wielu sądów w kraju, które obligowane są do procedowania w tych sprawach, często kończąc postępowanie na etapie odrzucania tych pism procesowych. Co więcej, inicjowane postępowania w zdecydowanej części dotyczą spraw prawomocnie zakończonych w których powód wyczerpał wszystkie możliwości składania środków zaskarżenia i był wielokrotnie pouczany o ich ostatecznym prawomocnym zakończeniu. Trudno zatem przyjąć pogląd powoda, iż takie zachowanie, w świetle zasady słuszności wskazanej jako przesłanka zasądzenia odszkodowania czy też zadośćuczynienia z art. 417² k.c., może być akceptowane społecznie i wyczerpuje zasadność przyznania odszkodowania w świetle zasad słuszności.

Mając powyższe na uwadze na mocy art. 385 k.p.c. apelację powoda oddalono jako bezzasadną, o czym orzeczono w pkt 1 wyroku.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na mocy art. 98 i 108 k.p.c. i § 12 pkt 1 w związku z § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych... oraz i § 13 pkt 1.1 w związku z § 6 pkt 6 i § 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie... w pkt 2 i 3 sentencji wyroku.